

**§ 136 Regionstyrelsens återkopplingsrapport på
planeringsförutsättningar 2026
RS 553-2025**

Sammanfattning

Planeringsförutsättningarna är det dokument som ligger till grund för den politiska planeringen som görs i regionplan och i nämndernas planeringar. Planeringsförutsättningarna för 2026 presenterades i maj och översändes då till styrelser och nämnder. Varje styrelse och nämnd ska därefter göra en återkoppling på planeringsförutsättningarna. I rapporten ska nämnden lämna synpunkter och förslag utifrån planeringsförutsättningarna inför framtagandet av regionplanen.

I regionstyrelsens återkopplingsrapport beskrivs bland annat nämndens bidrag till fullmäktiges mål, planerade verksamhetsförändringar, kompetensförsörjning samt plan för investeringar och hållbar ekonomi.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår att styrelsen beslutar

Regionstyrelsens återkopplingsrapport på Planeringsförutsättningar 2026 fastställs och tas med i det fortsatta arbetet med regionplan 2026.

Förslag till beslut under sammanträdet

Nicklas Sandström (M), Åsa Ågren Wikström (M), Anton Bergström Nord (M), Hans-Inge Smetana (KD), Maria Lundqvist Brömster (L) och Charlotta Jansson Engqvist (M) yrkar återremiss med motiv enligt aktbilaga.

Petter Nilsson (SD) yrkar återremiss med motiv enligt aktbilaga.

Beslutsgång

Ordförande frågar om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att regionstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Därefter frågar ordförande om regionstyrelsen kan besluta enligt arbetsutskottets förslag till beslut, vilket regionstyrelsen bifaller.

Beslut

Regionstyrelsens återkopplingsrapport på Planeringsförutsättningar 2026 fastställs och tas med i det fortsatta arbetet med regionplan 2026.

Reservationer

Nicklas Sandström (M), Åsa Ågren Wikström (M), Anton Bergström Nord (M), Hans-Inge Smetana (KD), Maria Lundqvist Brömster (L) och Charlotta Jansson Engqvist (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Petter Nilsson (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Beslutsunderlag

- §115 RSAU Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2026
- Tjänsteskrivelse. Regionstyrelsens återkopplingsrapport på Planeringsförutsättningar 2026.
- Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2026
- Yrkande - Alliansen - Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2026
- Yrkanden SD - Regionstyrelsens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar

Regionstyrelsens återkoppling på Planeringsförutsättningar 2026

Regionstyrelsen

Nämndens bidrag till fullmäktiges mål

Nämnden behöver fokusera på önskade förflyttningar i ett mer långsiktigt perspektiv och samtidigt hantera kortsiktiga åtgärder kopplat till ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjning. För att fortsätta den långsiktiga gemensamma förflyttningen är nedanstående fokusområden, delmål och underliggande delaktiviteter framtagna, de kommer att beaktas och beredas inom nämndplanen.

Nämndgemensamma fokusområden för den gemensamma långsiktiga förflyttningen

- Stärka vår ledning och styrning, målsättningen är att vi år 2027 har en effektiv, tydlig ledning och styrning med tillit som grund som stödjer verksamhetsutveckling och måluppfyllelse. Som ett delmål 2026 mot målsättningen föreslås att enhetlig verksamhetsstyrning är implementerad till verksamhetschefsnivå på NUS och pågår för resten av verksamheterna. Vidare att Regionens beskrivning av ledning och styrning är känd och utgör grund för hållbar utveckling inom området.
- Kompetensförsörjningen, målsättningen är att vi år 2027 har stärkt vår förmåga att attrahera, utveckla och behålla vår personal. Som ett delmål mot målsättningen föreslås att chefernas förutsättningar är stärkta och stärkt medarbetarskap.
- Tydlig och effektiv samverkanspartner, målsättningen är att vi år 2027 har en tydlig och effektiv samverkan med kommuner och övriga intressenter. Som delmål 2026 mot målsättningen föreslås att Region Västerbotten är effektiv, tydlig och tillitsfull roll som part och facilitator i samverkan med kommunerna i Västerbotten.
- Civil beredskap, målsättningen är att vi år 2027 har en förstärkt förmåga till civil beredskap. Som delmål 2026 mot målsättningen föreslås att vår totala förmågeutveckling stärks och en förflyttning sker av den egna verksamhetens förmåga till civil beredskap.
- Norrlands universitetssjukhus, NUS, har stärkt sin roll som universitetssjukhus och målsättningen år 2027 är att vi har förbättrade förutsättningar att bedriva forskning och högspecialiserad vård. Som delmål 2026 mot målsättningen föreslås att vi har stärkt positionen för universitetssjukvården i Västerbotten.
- Vår kultur, målsättningen år 2027 är att vår kultur är vägledande för alla verksamheter för ökad effektivitet, kvalitet och engagemang - Som delmål 2026 mot målsättningen föreslås fortsatt förankring av vår kultur och att genomföra aktiviteterna i handlingsplanen.

Nämndens planerade verksamhetsförändringar

Regionstyrelsen måste ligga i framkant och utvecklas utifrån organisationens behov. På kort sikt är det avgörande att öka vår produktivitet och effektivitet i alla våra processer. Fokus ligger vidare på att profilera Norrlands universitetssjukhus, arbeta med tillgänglighet med särskilt fokus på produktivitet och effektivitet samt intensifiera hälsofrämjande och förebyggande arbete. Avgörande faktorer för att kunna accelerera det arbetet är en tydligare prioritering, stärka hur vi leder och styr, flödes- och processförbättringar, måluppföljning och delaktighet. Dessa prioriteringar påverkar samtliga av regionstyrelsens stödverksamheter.

Omställningen till nära vård kräver förändrade arbetssätt och samverkan över vårdgränser. Ett viktigt arbete som fortsätter och koordineras under nämnden är samverkan med länets kommuner i Länssamverkansgruppen där fokus ligger på framtagande och implementering av en gemensam primärvårdsplan.

Hälsoval primärvård i Västerbotten beslutas av regionstyrelsen och anger uppdrag, ersättningsmodell samt uppföljningsplan för den konkurrensutsatta primärvården i länet. Åtgärder och inriktningar har identifierats och utifrån beslutsprocesser under 2025 förväntas dessa träda i kraft från 1 januari 2026. En central aspekt i den nya inriktningen är att mer utrymme och tillit ges för primärvårdens medarbetare och ledning att fokusera på nya personcentrerade arbetssätt och helheter i omställningen till nära vård.

Nämndens inriktning för kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningsläget är fortsatt mycket utmanande i organisationen och regionen har svårt att rekrytera bland annat på grund av brist på arbetskraft och lägre lönenivåer. En kompetensförsörjningsstrategi fram till 2030 fokuserar på att behålla och utveckla befintliga medarbetare. Åtgärderna i strategin kommer att införlivas i respektive nämndplan.

Nämndens plan för hållbar ekonomi och prioriteringar av resurser

Regionstyrelsen har ett ansvar att stödja nämnderna inom området ekonomi och planering och äger det strategiska utvecklingsansvaret för regionövergripande processer inom området. Styrelsen ska genom sina övriga uppdrag på olika sätt vara ett stöd för organisationen i arbete med ledning, styrning och effektivisering för en hållbar ekonomi.

Det ekonomiska läget kräver åtgärder på omkring 450 miljoner kronor för att Region Västerbotten, totalt sett, ska nå en ekonomi i balans. Fokus ligger på att fortsätta hitta effektiviseringar, minska hyrberoendet, stödja etiska prioriteringar inom vården, stärka ledning och styrning, stödja omställning till nära vård och förbättra tillgängligheten.

För regionstyrelsens verksamheter finns det inför 2026 också ekonomiska utmaningar som behöver hanteras. Tydligast är detta inom området Digitalisering och Service där förvaltningskostnader för Cosmic, livscykelhantering objekt, sjukresor, lager och cybersäkerhet tillsammans bedöms sakna cirka 40 miljoner kronor i finansiering. Inom Ekonomistaben och enheten inköp finns också ett gap mellan behov och resurser. Ökade externa och interna krav tillsammans med utmaningar i resurssättning har de senaste åren bidragit till att ledtiderna för upphandling i regionen blivit allt längre. För att hantera nuvarande kö, förbättra arbetsmiljön och på sikt säkerställa en effektiv

inköpsprocess har enheten Inköp behov av omkring 9 miljoner kronor i ökad finansiering 2026.

I regionplanen har regionfullmäktige riktat uppdrag till regionstyrelsen som kopplar till en förbättrad ekonomi. Flera av dessa kommer att behöva fortsätta kommande år. Det ska vara fortsatt fokus på effektivitet och produktivitet men med ännu högre prioritet där mer tid avsätts till genomförande. En viktig faktor för att lyckas är att fokusera på det vi har och göra det lite bättre varje dag.

För att leda och styra regionstyrelsens verksamheter mot en ekonomi i balans genomförs månatlig uppföljning och rapportering. Aktuella förutsättningar och frågeställningar analyseras och ligger till grund för de åtgärder som vidtas.

Nämndens investeringsplanering

Regionen har stora investeringsbehov vilket delvis förklaras av en ökad digitalisering och medicinteknisk utveckling men framför allt är det behovet av upprustning och nybyggnation av fastigheter som driver investeringsutgifterna. Merparten av regionens lokaler byggdes på 50, 60 och 70-talet och är i stort behov av renovering men även anpassning för att möta kraven från framtidens hälso- och sjukvård.

När omställningen går fort riskerar det att påverka trögrörliga system som fastighetsinvesteringar, vilket kan påverka verksamhet och ekonomi under lång tid. För att undvika att gårdagens krav ställs på framtidens investeringar är viktigt att tydliggöra målbilder för vårdutvecklingen för att regionen strategiskt och taktiskt ska kunna planera kommande års investeringar.

Trots att Region Västerbotten de senaste åren ökat investeringsutgifterna är behoven av investeringar i lokaler och utrustning fortsatt stor. I planeringsförutsättningarna föreslås investeringsutgifterna för planperioden 2026 – 2029 uppgå till 4 676 miljoner kronor.

De höga investeringsutgifterna får konsekvenser för regionens ekonomi i form av ökad låneskuld, ökade räntekostnader samt ökade avskrivningskostnader. I praktiken innebär detta att en större del av regionens totala budget får sättas av för att finansiera kostnader knutna till de höga investeringsnivåerna. Regionens långsiktiga målsättning är att fullt ut finansiera investeringar med egna medel. Långsiktigt behöver regionens investeringsutgifter därför anpassas till det finansiella utrymmet vilket i praktiken betyder ett större resultatöverskott eller minskade investeringsutgifter.

För att säkerställa en god hushållning av regionens medel och en effektiv planering av investeringar kommer fokus framåt vara att ytterligare tydliggöra förutsättningarna på lite längre sikt. Med en investeringsplan på 10 år där ekonomiska förutsättningar, lokalförsörjningsplan och fastighetsutvecklingsplan sätts samman skapas bra förutsättningar för en långsiktig planering.

Investeringar i regionens fastigheter utgör det största investeringsområdet med 3 572 miljoner kronor. Under planperioden kommer flera viktiga investeringar genomföras som bidrar till ökad vårdeffektivitet, energieffektivitet och förbättrad arbetsmiljö. I Skellefteå fortsätter utvecklingen av sjukhusområdet. Projektet Skellefteå nya vårdbyggnad är Region Västerbottens största fastighetsprojekt någonsin och står för cirka 90 procent av fastighetsinvesteringarna i Skellefteå under planperioden. På NUS är det uppförande av NUS norra labhus, med tillhörande anpassningar i 6-blocket som

utgör det enskilt största projektet och står för mer än 80 procent av fastighetsinvesteringarna under planperioden. I Lycksele genomförs en rad olika reinvesteringar för att fräscha upp och verksamhetsanpassa befintliga lokaler. Exempelvis kommer byggnad 102, 105 och 106 renoveras för att bättre passa verksamheternas behov i lokalerna. Utanför sjukhusen planeras också investeringar i bland annat hälsocentraler och Vindelns folkhögskola. Då behoven är stora har prioriteringar varit nödvändiga för att rymma investeringsutgifterna inom beslutade ramar. I väntan på fördjupad utredning ligger exempelvis högteknologiskt hus på NUS samt totalrenovering för Thoraxintensiven (Thiva) båda utanför planperioden. Inriktning från vården och fastighet är dock att dessa åtgärder kommer att behöva prioriteras in i planen framöver.

Investeringsplanen år 2026 för medicinteknisk utrustning uppgår till 170 miljoner kronor varav 160 miljoner kronor avser reinvesteringar och 10 miljoner kronor avser strategiska investeringar. Totalt för planperioden uppgår investeringsutgifterna till 697 miljoner kronor. Behovet av Medicinteknisk utrustning inom hälso- och sjukvården är större än någonsin, bland annat till följd av en åldrande befolkning samt ett ökat vårdbehov. Totalt investeringsbehov för medicinteknisk utrustning uppgår exempelvis för år 2026 till cirka 424 miljoner kronor vilket är betydligt högre än de planerade investeringsutgifterna. Den tekniska utvecklingen medför säkrare behandlingsmetoder men även effektiviserade vårdprocesser. En risk med att inte ersätta gammal utrustning är att driftkostnader kan öka i form av reservdelar och service. En annan risk är att produktionen försämras med ökade kötider som följd, samt att patientsäkerheten riskerar att försämrast.

Investeringar inom IT uppgår för 2026 till 66 miljoner kronor och för hela planperioden till totalt 253 miljoner kronor. Av dessa avser 14 miljoner kronor strategiska investeringar medan 189 miljoner kronor avser reinvesteringar. I planen är investeringar motsvarande drygt 170 miljoner bortprioriterade. En följd av uteblivna investeringar är ökade driftkostnader och sämre service till regionens vårdtagare och invånare vilket också kan riskera patientsäkerheten. Att kontinuerligt göra reinvesteringar när det gäller infrastrukturen är viktigt för inte riskera kvalitets- och effektivitetsförluster som kan uppstå med infrastruktur som närmar sig slutet av "livscykeln". Samtidigt behöver investeringar göras för att hantera ökade volymer och nya krav som modernt IT-stöd ställer på infrastrukturen. Det gäller främst nät och säkerhet, lagring samt mobilitet.

För investeringsområdet verksamhetsservice uppgår planerade investeringsutgifter till 3 miljoner kronor 2026 och totalt 12 miljoner kronor för hela planperioden. För investeringsområdet verksamhetsservice rymmer den föreslagna planen inte investeringar för att rusta nya och ombyggda lokaler.